

СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

УДК 338.431/.432(477)

ОЛЬШАНСЬКА О.В.,
МЕЛЬНИК А.О.

Соціо-еколого-економічні чинники розвитку агросоціальної системи України

Предмет дослідження – сукупність агросоціальних відносин, взаємодія яких обумовлює існування, функціонування і розвиток агросоціальної системи України.

Метою написання **статті** є виявлення та аналіз основних соціо-еколого-економічних чинників розвитку агросоціальної системи України як важливий етап у формуванні стратегії посилення соціальної орієнтації функціонування аграрного сектора економіки.

Методологія проведення роботи – методологічною основою дослідження є діалектичний метод пізнання, сучасні концепції організації та управління регіональним розвитком аграрного виробництва. Наукові методи порівняльного й структурного аналізу, статистичних угруповань та індексний метод застосовано для регіонального аналізу рівня розвитку та територіальної організації агросоціальної системи України; системно-структурний – для оцінювання та групування чинників розвитку та функціонування агросоціальної системи; статистичні методи – для характеристики стану економічних і соціальних процесів тощо.

Результати роботи – виявлено зовнішні та внутрішні чинники розвитку та функціонування агросоціальної системи України, запропоновано їх класифікацію, яка дає змогу більш детально проаналізувати вплив кожної групи чинників. Представлено схему взаємозв'язку складових елементів системи державного регулювання і саморегулювання ринку сільськогосподарської продукції, що дозволяє конкретизувати напрями вдосконалення системи державної фінансової підтримки агровиробників.

Висновки – наукові основи дослідження агросоціальної системи формуються сукупністю загальнонаукових підходів, найважливішим серед яких є системний. Він включає єдність взаємодії природних, соціальних і економічних складових в їх тісних взаєминах. Інтеграція наукових знань при такому підході, визначення зовнішніх і внутрішніх чинників діяльності територіальних виробничих систем дозволяє отримати нові наукові результати, використання яких у практичній діяльності сприятиме більш ґрунтовному розв'язанню проблеми забезпечення сталого розвитку суспільства, а також більш ефективному функціонуванню агросоціальних систем різного територіального рівня, які інтегрують природні, соціальні та економічні взаємозв'язки і залежності.

Ключові слова: агросоціальна система; соціальні, екологічні та економічні чинники; державне регулювання.

Социо–эколого–экономические факторы развития агросоциальной системы Украины

Предмет исследования – совокупность агросоциальных отношений, взаимодействие которых обуславливает существование, функционирование и развитие агросоциальной системы Украины.

Целью написания **статьи** является выявление и анализ основных социо–эколого–экономических факторов развития агросоциальной системы Украины как важный этап в формировании стратегии усиления социальной ориентации функционирования аграрного сектора экономики.

Методология проведения работы – методологической основой исследования является диалектический метод познания, современные концепции организации и управления региональным развитием аграрного производства. Научные методы сравнительного и структурного анализа, статистических группировок и индексный метод применен для регионального анализа уровня развития и территориальной организации агросоциальной системы Украины; системно–структурный – для оценки и группировки факторов развития и функционирования агросоциальной системы; статистические методы – для характеристики состояния экономических и социальных процессов.

Результаты работы – выявлены внешние и внутренние факторы развития и функционирования агросоциальной системы Украины, предложена их классификация, которая позволяет более детально проанализировать влияние каждой группы факторов. Представлена схема взаимосвязи составляющих элементов системы государственного регулирования и саморегулирования рынка сельскохозяйственной продукции, что позволяет конкретизировать направления совершенствования системы государственной финансовой поддержки агропроизводителей.

Выводы – научные основы исследования агросоциальной системы формируются совокупностью общенаучных подходов, важнейшим среди которых является системный. Он включает единство взаимодействия природных, социальных и экономических составляющих в их тесных взаимоотношениях. Интеграция научных знаний при таком подходе, определение внешних и внутренних факторов деятельности территориальных производственных систем позволяет получить новые научные результаты, использование которых в практической деятельности будет способствовать более основательному решению проблемы обеспечения устойчивого развития общества, а также более эффективному функционированию агросоциальных систем различного территориального уровня, которые интегрируют природные, социальные и экономические взаимосвязи и зависимости.

Ключевые слова: агросоциальная система; социальные, экологические и экономические факторы; государственное регулирование.

OLSHANSKA O.V.,
MELNIK A.O.

Social ecological and economic factors of agro–social system development of Ukraine

Research subject is a set of agro–social relations, the interaction of which determines the existence, functioning and development of the agro–social system of Ukraine

The purpose of the article is to identify and analyze the main social, ecological and economic factors of the agro–social system of Ukraine as an important stage in forming the strategy of the social orientation strengthening of the agrarian sector of the economy functioning.

The methodology of the work. The methodological basis of the study is the dialectical method of knowledge, modern concepts of organization and management of regional development of agricultural production. Scientific methods of comparative and structural analysis, statistical groups and index method are used for regional analysis of the development level and territorial organization of the agro–

social system of Ukraine. The system structural analysis is used to evaluate and group the factors of development and functioning of the agro–social system; statistical methods are used to characterize the condition of economic and social processes, etc.

Work results. *External and internal factors of development and functioning of the agro–social system of Ukraine have been revealed, their classification has been offered, which allows to analyze the influence of each group of factors in detail. The scheme of interconnection of the constituent elements of the state regulation system and self–regulation of the of agricultural products market has been presented, which allows to specify the improvement directions of the state financial support system of agricultural producers.*

Conclusions. *The scientific basis of the agro–social system research has been formed by a set of general scientific approaches, the most important of which is systemic. It includes the interaction unity of natural, social and economic components in their close relationship. The integration of scientific knowledge in this approach, the definition of external and internal factors of the territorial production systems give an opportunity to obtain new scientific results. The use of these results in practical activities will contribute to a more thorough solution to the problem of ensuring sustainable development of society, as well as more efficient functioning of agro–social systems of different territorial levels, which integrate natural, social and economic interrelationships and dependencies.*

Key words: *agro–social system; social, environmental and economic factors; state regulation.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі соціально–економічного розвитку країни, який характеризує зростання частоти екстремальних ситуацій — швидкі політичні, економічні та соціальні зміни, активна глобалізаційна трансформація, склалася непроста економічна ситуація, яка свідчить про те, що в Україні надмірно порушено традиційний соціальний принцип єдності місця проживання та місця трудової діяльності. Особливо це стосується сільського розселення людей та їх постійної трудової діяльності. Міста стали чи не єдиним місцем трудової діяльності для сільського населення. Сьогодні більшість сільського населення зайнята не товарним виробництвом, а виробництвом продукції для самозабезпечення, що суперечить сучасній тенденції тотального розвитку ринкових відносин і товарного виробництва продукції. У цьому суть ще однієї сучасної суперечності. Зараз створені умови для товарного виробництва сільськогосподарської продукції лише сільськогосподарськими підприємствами. На них працює вся ринкова інфраструктура. Водночас переважна більшість продукції, особливо тваринницького походження, виробляється селянськими господарствами без належної допомоги з боку держави чи бізнесових структур. Це призводить до зменшення економічного та соціального потенціалу села. Свідченням цього є практичне вичерпання, насамперед, демографічного його потенціалу. Уже зараз понад 40 % зайнятого сільського населення працює за межами свого населеного пункту. При

цьому 71,0% їх зайнято в містах і селищах. Значна частка сільських жителів зайнята за місцем проживання в особистому селянському господарстві. Близько половини сіл не мають підприємств не–сільськогосподарського профілю. Зазначене свідчить про нагальну потребу серйозного загальнодержавного регулювання. Необхідно забезпечити функціонування сільських територій — поліпшити умови життя й господарської діяльності сільських жителів, усвідомити те, що земля є не лише засобом отримання прибутку, як вважають у бізнес–середовищі, а, насамперед, засобом забезпечення населення продовольством, а промисловістю — сировиною. Сільська місцевість — це своєрідне соціо–природне середовище, яке здатне саморегулюватися й самовідновлюватися в результаті кругообігу речовини у природі та самовідтворення громади. Процеси трансформації у сучасних умовах вимагають оптимізації її функціонування. Технологічна, соціально–економічна та екістична єдність відтворювальних агровиробничого та соціального процесів зумовлює формування особливої за формою і змістом функціональної агросоціальної системи. Сутнісною її ознакою є єдність аграрних і соціальних процесів, їх взаємозв'язаність і взаємозумовленість як функційної системи із стабільною взаємозалежністю.

Агросоціальна система — це багатоконпонентна відкрита відтворювальна соціально–економічна система, яка базується на агроекологічних умовах певної території з урахуванням

сільської поселенської мережі та ресурсу робочої сили сільської місцевості.

Агросоціальна система знаходиться під впливом як сільськогосподарського виробництва, так і соціальної та екологічної сфер сільських територій, які включають не тільки спосіб життя, але й культурні, освітні, демоекономічні аспекти та пов'язані з ними працездатність і ринок праці, управління соціально–економічними процесами сільських поселень, екологічну ситуацію сільських територій. Слід зазначити, що сільське поселення – це соціальна і територіальна спільність, історично визначена поселенська структура, яка характеризується, на відміну від міста, невеликою концентрацією населення в певному просторі.

Особливість агросоціальної системи полягає в тому, що її характеризує взаємозв'язок агропромислової, соціальної та екологічної складових в системі формування ринкових відносин. Розробка оптимальної соціо–еколого–економічної моделі агросоціальної системи і вивчення її структурних змін є актуальним завданням у вирішенні практичних проблем вдосконалення діяльності аграрного сектора і забезпечення сталого розвитку сільських територій в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженню теоретичних і прикладних проблем удосконалення аграрних відносин, розвитку агропромислової сфери і соціального середовища сільських поселень України присвячено роботи багатьох учених–економістів: О. Бородіної [7,8], П. Борщевського [1], В. Гейця [7], А. Гуторова [7], Р. Івануха [1], М. Кропивка [2], О. Могильного [3], Л. Молдаван [4], Паламарчука, О. Попової [6], Д. Прейгера [1], І. Прокопи І.В. [7,8], Є. Ходаківського [9], В.Юрчишина [12] та ін.

Однак сьогодні для аграрних відносин характерні не тільки економічні функції, а й соціальні, екологічні та організаційно–управлінські, які впливають на суспільний розвиток локальної громади сільської місцевості в цілому. Питання взаємодії, взаємообумовленості та взаємозалежності всіх функцій аграрних відносин залишаються недостатньо вивченими і потребують ґрунтовного аналізу та оцінки.

Мета статті. Агросоціальна система – це сукупність агросоціальних відносин, взаємодія яких обумовлює саме її існування, функціонування і розвиток. Будь–яка система передбачає наявність внутрішньої організації та встановлення меж,

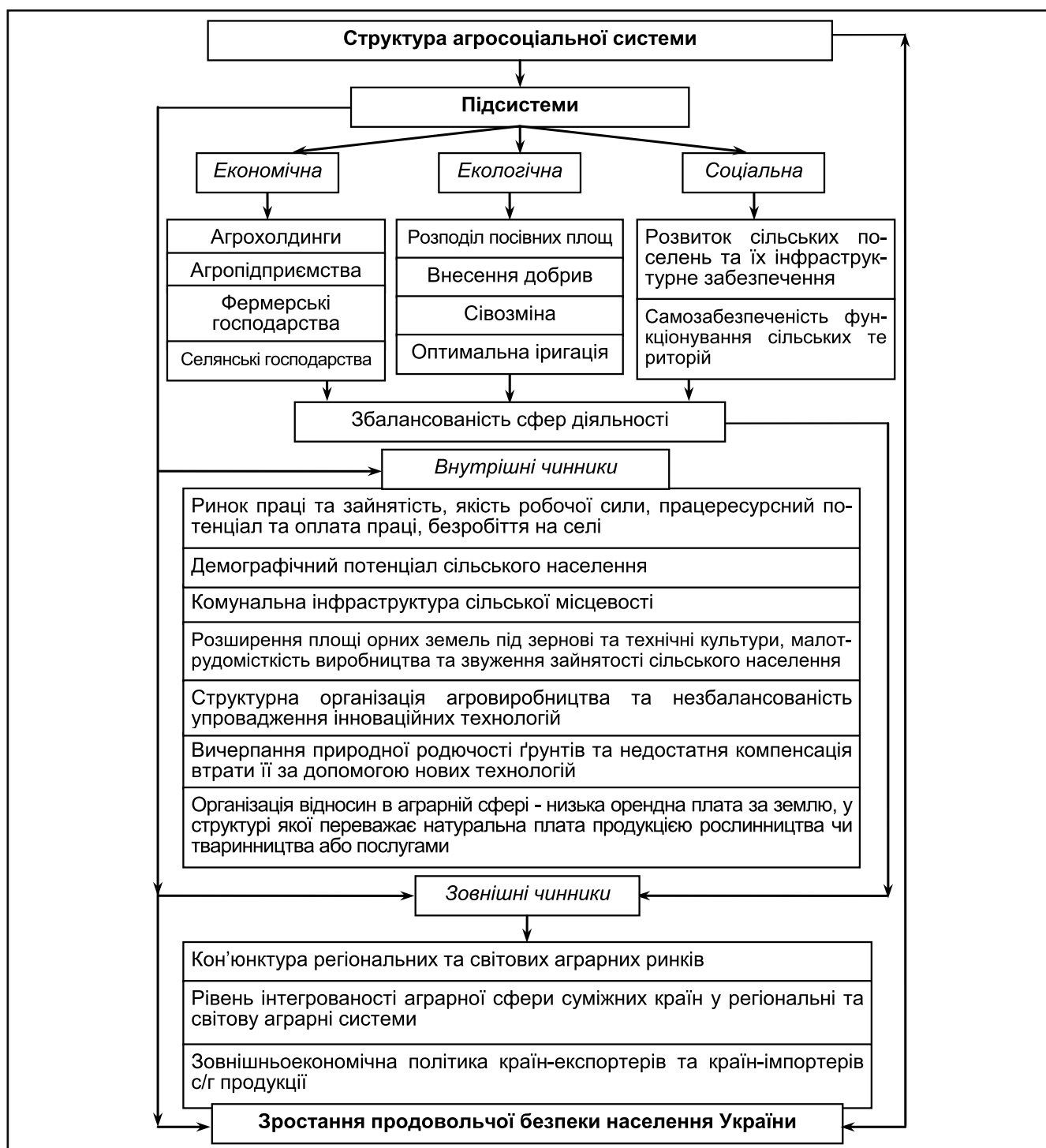
що обумовлює відмінність цієї системи від аналогічних. Структура агросоціальної системи забезпечує внутрішню стійку позицію всіх її елементів за умови, що під впливом макросередовища формуються чинники, що визначають граничні межі системи. У той же час, основним елементом агросоціальної системи є люди, які в еволюційному, історичному процесі знаходяться в певних взаєминах – виробничих, економічних, фінансових, сімейних і характеризуються загальним процесом соціальної взаємодії. Отже, виявлення основних соціо–еколого–економічних чинників розвитку агросоціальної системи України становить мету даного дослідження, оскільки є надзвичайно важливим етапом для формування стратегії посилення соціальної орієнтації функціонування аграрного сектора економіки.

Виклад основного матеріалу. Структура агросоціальної системи – це спосіб зв'язку взаємодіючих в ній підсистем, компонентів та елементів, який забезпечує її цілісність. Основні елементи структури агросоціальної системи представлено на рис. 1.

Подальше стійке зростання агропромислового сектора в цілому залежить від технічного переозброєння переробних підприємств, їх переорієнтації на виробництво конкурентоспроможної, імпортозамінної, експортно–орієнтованої продукції, що дозволить забезпечити якість виробленої сільськогосподарської продукції на рівні міжнародних стандартів на основі застосування сучасних технологій.

Одним з основних чинників впливу на зростання виробництва аграрної продукції є створення стабільного ринку її збуту, заснованого на короткострокових або довгострокових договорах між сільськогосподарськими товаровиробниками, переробними підприємствами і торговими організаціями. Важливу роль тут відіграє ефективна система закупівель сільськогосподарської продукції з боку держави, а також створення системи ефективного просування сільськогосподарської та харчової продукції на зарубіжні ринки.

Важливим завданням для формування стратегічних напрямів вдосконалення структури територіальних агросоціальних систем є визначення чинників, які впливають як на ефективність сільськогосподарського виробництва та його конкурентоспроможність, так і на соціальні й екологічні аспекти розвитку сільських територій. На наш погляд, тут слід виділити такі групи чинників: ресурс–

Рисунки 1. Структура агросоціальної системи

ні, соціально–трудові, інноваційні, економічні, організаційні, політичні та правові. Кожна з цих груп має певні складові, які взаємопов'язані, знаходяться у взаємодії і вимагають постійного моніторингу та аналізу. Класифікацію чинників розвитку агросоціальної системи представлено на рис. 2.

Функціонування та розвиток агросоціальної системи залежать не тільки від розвитку сільського господарства, а й від державних інвестицій, що на

сьогодні є ще однією проблемою в зв'язку з неієднатністю системи державної фінансової підтримки.

Слід зазначити, що державна інвестиційна підтримка фермерських господарств України не відповідає світовій практиці, а в 2015 році становила 0,7% від рівня відповідного показника в Польщі і Росії. При таких умовах абсолютна більшість фермерських господарств України є неконкурентоспроможними.

Рисунок 2. Класифікація чинників розвитку агросоціальної системи

Рисунок 3. Складові елементи системи державного регулювання і саморегулювання ринку сільськогосподарської продукції

СОЦІАЛЬНО–ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

На рис. 3 представлено складові елементи системи державного регулювання і саморегулювання ринку сільськогосподарської продукції.

Сьогодні в Україні сформовані основні напрями розвитку сільського господарства шляхом реалізації Загальнодержавної програми сталого розвитку сільських територій на період до 2020 року. При цьому особлива увага приділяється визначенню місця і ролі малих і середніх форм господарювання на селі.

Соціальну сферу сільських територій, яка є найважливішою складовою агросоціальної системи будь-якого рівня – від локального до регіонального і національного, слід розглядати у взаємозв'язку і взаємозалежності з проблемами в економічній сфері. Одним з головних параметрів визначення рівня життя населення є показник бідності. Положення бідних в сільських районах посилюється обмеженими можливостями для підтримки мінімального прожиткового рівня.

Безробіття, відсутність доступу до виробничих ресурсів, кредитів, навчання та інформації є головними і найбільш гострими проблемами сільських територій. Незважаючи на те, що велика частина домогосподарств має землю, у багатьох випадках вона не використовується повною мірою через відсутність коштів на її обробку. Низькі доходи обмежують можливість для підтримки мінімального прожиткового рівня, отримання якісних медичних, освітніх, комунальних та інших послуг.

Сьогодні в Україні землі сільськогосподарського призначення знаходяться в приватній власності тієї частини громадян, які придбали цю власність як члени колективних сільськогосподарських підприємств і працівників соціальної сфери села або спадкоємців власників паїв. І загальна їх кількість становить майже 7 млн осіб. З них членами обслуговуючих кооперативів є лише 21,5 тис. Землевласників, що становить лише 0,3%. Дві третини власників земельних паїв в Україні – це люди старші за 50 років, серед них пенсіонери становлять понад 44%.

У сільській місцевості найбільшу частку (34,2%) становлять сім'ї, що складаються з двох осіб, 21,5% – домогосподарства, де проживають три людини, 16,5% – сім'ї в складі чотирьох осіб, 12% землевласників – самотні літні люди. Багатодітні сім'ї на селі сьогодні є винятком. Головним джерелом доходів для багатьох селян–землевласників, особливо на сході України, є пенсія.

З власників паїв, які проживають в сільській місцевості, 97% мають в своєму розпорядженні присадибну ділянку. Однак дохід, отриманий від роботи в сільському господарстві, називають важливим джерелом існування лише 12% селян–респондентів соціологічного опитування.

З метою соціального розвитку села, підвищення добробуту сільського населення необхідно вирішити такі завдання:

- забезпечити розвиток систем адресного соціального захисту;
- забезпечити зайнятість та створення нових робочих місць;
- забезпечити реформування заробітної плати і трудових відносин.

Висновок

Структура агросоціальної системи – це спосіб взаємозв'язку в ній підсистем, компонентів і елементів, що забезпечує її цілісність. На основі сформованої структурної схеми основних елементів агросоціальної системи розроблено класифікацію соціально–економічних чинників розвитку агросоціальної системи. Це дало змогу прийти до висновку, що розвиток агросоціальної системи залежить не тільки від розвитку сільського господарства, а й від державних інвестицій у сільську інфраструктуру, що на сьогодні є ще однією проблемою через недовіру системи державної фінансової підтримки села.

Важливими чинниками формування та розвитку агросоціальної системи є система державного регулювання та саморегулювання ринку сільськогосподарської продукції. Механізм державного та господарського регулювання безпосередньо або опосередковано впливає на функціонування всіх підсистем агросоціальної системи, процеси їх взаємодії під час виробництва, обміну, розподілу та споживання сільськогосподарської продукції та є важливим чинником формування матеріально–технічних засобів та інвестицій, модернізації та соціального розвитку сільських територій.

Отже, наукові основи дослідження агросоціальної системи формуються сукупністю загальнонаукових підходів, найважливішим серед яких є системний. Він включає єдність взаємодії природних, соціальних і економічних складових в їх тісних взаєминах. Інтеграція наукових знань при такому підході, визначення зовнішніх і внутрішніх чинників діяльності територіальних виробничих систем дозволяє отримати

мати нові наукові результати, використання яких у практичній діяльності сприятиме більш ґрунтовному розв'язанню проблеми забезпечення сталого розвитку суспільства, а також більш ефективному функціонуванню агросоціальних систем різного територіального рівня, які інтегрують природні, соціальні та економічні взаємозв'язки і залежності.

Список використаних джерел

1. Борщевський П.П., Прейгер Д. К., Іванух Р.А. Регіональна спеціалізація сільськогосподарського виробництва України. – К.: Наукова думка, 2004. – 197 с.
2. Кропивко М. Ф. Удосконалення системи державного і регіонального управління соціально спрямованим агропромисловим виробництвом / М.Ф. Кропивко // Економіка АПК. – 2008. – № 2. – С. 25–30.
3. Могильний О. М. Аграрна політика: нові виклики і випробування / О. М. Могильний // Економіка та держава. – 2008. – № 9. – С. 17–21.
4. Молдаван Л. В. Суперечності земельної реформи в аграрному секторі України в контексті світової практики. Економіка та прогнозування. 2016. №2. С. 148–159.
5. Ольшанська О. В. Регіон як просторова соціально-економічна система / О. В. Ольшанська // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – №3 (117). С. 184–191.
6. Попова О.Л. Сталий розвиток агросфери України: політика і механізми. / О.Л. Попова. – НАН України, Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2009. – 352 с.
7. Теорія, політика та практика сільського розвитку / за ред. д-ра екон. наук, чл.-кор. НАН України О.М.Бородіної, д-ра екон. наук, чл.-кор. УААН І.В.Прокопи; НАН України, Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2010. – 376 с.
8. Українська модель аграрного розвитку та її соціо-економічна переорієнтація: наук. доп. / [О.М.Бородіна, В.М. Геєць, А.О.Гуторов та ін.]; за ред. В.М. Гейця, О.М. Бородіної, І.В.Прокопи; НАН України, Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2012. – 54 с.
9. Ходаківський Є.І. Синергетичні засади розвитку агроекономічної системи. – Житомир, 2008. – 17 с.
10. Сільське господарство України. Статистичний щорічник 2016. – Державна служба статистики України. – Київ, 2017 – 246 с.
11. Чубукова О. Ю. Адаптація системи управління економічної безпеки підприємства / О. Ю. Чубукова, О. В. Ольшанська // Ефективна економіка [Електронний ресурс] : електр. наук. фах. вид. / Дніпропетр. держ. агр.-екон. ун-т. – Електрон. текст. дані. – Дніпропетровськ, 2015. – № 2.
12. Юрчишин В.В. До проблеми системної переорієнтації розвитку агросфери на засадах соціоекономі-

ки/ В.Юрчишин // Економіка АПК. – 2013. – №11. – С. 6–17.

13. Marina d'Ivangin, Christophe Gaudoin (2017) Russia, Ukraine and Kazakhstan: an agricultural potential still in the making? Retrieved from http://www.momagri.org/UK/focus-on-issues/Russia-Ukraine-and-Kazakhstan-an-agricultural-potential-still-in-the-making_1882.html

14. Momagri. En avant vers un nouveau module agricole. Retrieved from http://www.momagri.org/UK/a-look-at-the-news/En-avant-vers-un-nouveau-modele-agricole_1944.html

References

1. Borshchevskiy P.P., Preiher D.K., Ivanukh R.A. Regionalna spetsializatsiia silskohospodarskoho vyrobnytstva Ukrainy. – K.: Naukova dumka, 2004. – 197 s.
2. Kropyvko M. F. Udoskonalennia systemy derzhavnoho y rehionalnoho upravlinnia sotsialno spriamovanyim ahropromyslovym vyrobnytstvom / M.F. Kropyvko // Ekonomika APK. – 2008. – № 2. – S. 25–30.
3. Mohylnyi O. M. Ahrarna polityka: novi vyklyky i vyprobuvannia / O. M. Mohylnyi // Ekonomika ta derzhava. – 2008. – № 9. – S. 17–21.
4. Moldavan L. V. Superechnosti zemelnoi reformy v ahrarnomu sektori Ukrainy v konteksti svitovoi praktyky. Ekonomika ta prohnozuvannia. 2016. №2. S. 148–159.
5. Olshanska O. V. Rehion yak prostoroova sotsialno-ekonomichna systema / O. V. Olshanska // Aktualni problemy ekonomiky. – 2011. – №3 (117). S. 184–191.
6. Popova O.L. Stalyi rozvytok ahrosfery Ukrainy: polityka y mekhanizmy. / O.L. Popova. – NAN Ukrainy, In-t ekon. ta prohnozuv. – K., 2009. – 352 s.
7. Teoriia, polityka ta praktyka silskoho rozvytku / za red. d-ra ekon. nauk, chl.-kor. NAN Ukrainy O.M.Borodinoi, d-ra ekon. nauk, chl.-kor. UAAN I.V.Prokopy; NAN Ukrainy, In-t ekon. ta prohnozuv. – K., 2010. – 376 s.
8. Ukrainska model ahrarnoho rozvytku ta yii sotsioekonomichna pereorientatsiia: nauk. dop. / [O.M.Borodina, V.M. Heiets, A.O.Hutorov ta in.]; za red. V.M. Heitsia, O.M. Borodinoi, I.V.Prokopy; NAN Ukrainy, In-t ekon. ta prohnozuv. – K., 2012. – 54 s.
9. Khodakivskiy Ye.I. Synerhetichni zasady rozvytku ahroekonomichnoi systemy. – Zhytomyr, 2008. – 17 s.
10. Silske hospodarstvo Ukrainy. Statystychnyi shchorichnyk 2016. – Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. – Kyiv, 2017 – 246 s.
11. Chubukova O. Yu. Adaptatsiia systemy upravlinnia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva / O. Yu. Chubukova, O. V. Olshanska // Efektyvna ekonomika [Elektronnyi resurs] :

elektr. nauk. fakh. vyd. / Dnipropetr. derzh. ahr.–ekon. un–t. – Elektron. tekst. dani. – Dnipropetrovsk, 2015. – № 2.

12. Yurchyshyn V.V. Do problemy systemnoi pereorientatsii rozvytku ahrosfery na zasadakh sotsioekonomiky / V.Yurchyshyn // Ekonomika APK. – 2013. – №11. – S.6–17.

13. Marina d'Ivangin, Christophe Gaudoin (2017) Russia, Ukraine and Kazakhstan: an agricultural potential still in the making? Retrieved from http://www.momagri.org/UK/focus-on-issues/Russia-Ukraine-and-Kazakhstan-an-agricultural-potential-still-in-the-making-_1882.html

14. Momagri. En avant versu nouveau module agricole. Retrieved from http://www.momagri.org/UK/a-look-at-the-news/En-avant-vers-un-nouveau-modele-agricole_1944.html

Данные об авторе

Ольшанська Александра Володимирівна,

д. е. н., професор, декан факультету економіки та бізнесу, Київський національний університет технологій та дизайну

e-mail: deanfebknutd@gmail.com

Мельник Альона Олексіївна,

д. е. н., доцент, завідувач кафедри бізнес-економіки та туризму, Київський національний університет технологій та дизайну

e-mail: melnyk_alona79@ukr.net

Данные об авторе

Ольшанска Александра Владимировна,

д. э. н., профессор, декан факультета экономики и бизнеса, Киевский национальный университет технологий и дизайна

e-mail: deanfebknutd@gmail.com

Мельник Алена Алексеевна,

д. э. н., доцент, заведующий кафедрой бизнес-экономики и туризма, Киевский национальный университет технологий и дизайна

e-mail: melnyk_alona79@ukr.net

Data about authors

Oleksandra Olshanska,

Doctor of Economics, Professor, Dean of the Faculty of Economics and Business, Kyiv National University of Technology and Design

e-mail: deanfebknutd@gmail.com

Alyona Melnik,

Doctor of Economics, Associate Professor, Head of the Department of Business Economics and Tourism, Kyiv National University of Technology and Design

e-mail: melnyk_alona79@ukr.net

УДК 336.2

РАДЕЛИЦЬКИЙ Ю.О.,
ПЕЛЕХАТИЙ А.О.

Напрямки оптимізації податкових механізмів наповнення місцевих бюджетів України в умовах децентралізації

Предметом дослідження є наукові та практичні засади податкової політики, в частині податків та зборів, які зараховуються до місцевих бюджетів.

Метою дослідження є напрямки оптимізації податкових механізмів наповнення місцевих бюджетів України в умовах децентралізації.

Методи дослідження. У роботі використано методи логічного узагальнення, аналізу, порівняння та синтезу, графічні методи.

Результати роботи. У статті визначено основні аспекти справляння та зарахування до місцевих бюджетів податку на доходи фізичних осіб, акцизного податку з реалізації підакцизних товарів та майнових податків. Запропоновано напрямки оптимізації основних джерел податкових надходжень до місцевих бюджетів.

Галузь застосування результатів. Формування дохідної частини місцевих бюджетів. Використання напрямків оптимізації податкових механізмів наповнення місцевих бюджетів в час реформи місцевого самоврядування.

Висновки. Проаналізувавши податкові механізми наповнення місцевих бюджетів, можна зазначити, що формування ефективної податкової системи на локальному рівні передбачає передусім забезпечення фінансової спроможності громад. Реформа децентралізації забезпечила перші